

KISWAHILI
MWONGOZO WA KUSAHIHISHA
KIDATO CHA PILI
MUHULA 3 MWAKA 2025

UFAHAMU (alama 15)

- (a) Matembezi huchosha / huchukiza
(AL.1
- (b) i) Ongezeko la njia za uchukuzi wa kisasa mfano boda boda.
ii) Kutegemewa sana kwa uchukuzi wa kisasa.
iii) Wengi hawapendi kutembea. (AL.2)
- (c) Kujikosesha fursa ya; (i) kuimarisha bongo zao na
(ii) uwezo wao wa kukumbuka mambo. (AL. 2)
- (d) i) Kuzeeka kwa wingi . (AL. 2) ii) Kutofanya mazoezi
- (e) i) Kuongeza uhifadhi wa habari na kumbukumbu ubongoni.
ii) Kuinga dhidi ya ugonjwa wa ‘dementia’ iii) Kuimarika kwa
ubongo. iv) Kulinda dhidi ya kuzeeka kwa haraka
(AL.4)
- (f) i) Kuimarika kwa uwezo wa kumbukumbu. ii) Ongezeko kubwa lilihusishwa na kundi
lililofanya matembezi kuliko lile lililofanya ya kawaida.
(AL.2)
- (g) Utafiti – uchunguzi (al. 2)
Yaliandikisha – Yalibainisha /Yalidhihirisha/Yalionyesha

MATUMIZI YA LUGHA (AL.30)

1. Eleza maana ya dhama zifuatazo. (al. 2)

- i. Shadda -**Ni mkazo unaowekwa katika neon.**
- ii. Kiimbo -**Kupandana kushuka kwa mawimbi ya sauti.**

2. Taja na ueleze aina mbili za mofimu. (AL. 2)

i. Mofimu huru - hubeba maana hata bila ya kuambatanisha viambishi vyovyote.

ii. Mofimu tegemezi – Ni zile ambazo haziwezi

kijisimamia. 3. Fafanunua maana ya misemo ifuatayo . (al. 2)

i. Enda mrama – **Enda kombo**

ii. Fikia kilele – **Fika mwisho**

4. Tumia vitenzi vishirikishi vipungufu mwafaka kukamilisha sentensi zifuatazo. (al. 2)

i. Mchagua jembe ----- mkulima. - **si** ii. Huku kwetu ----- kuzuri. - **ni**

5. Sahihisha sentensi zifuatazo kimapokeo. (al. 4)

i. Wazazi walimwinda zungura usiku kucha.

Wazazi walimwinda sungura usiku kucha.

ii. Zizi yuna sisi la ng'ombe kwetu.

Sisi tuna zizi la ng'ombe kwetu.

6. Tumai viwakilisha visisitizi vifuatavyo ukifuata maagizo katika mabamo.

i. ----- ndio walioshikwa juzi (karibu)

Wawa hawa

ii. ----- hutembelewa na watu wengi (karibu)

Uu huu

7. Huku ukitolea mifano taja aina mbili za vielezi. (al. 2)

i. Vielezi namna – haraka ii.

Vielezi wakati - jana

vya mahali – chini ya, kwake, kwa

vya idadi – kiasi, chache, mawili

8. Andika sentensi zifuatazo kwa wingi . (al. 4)

i. Mtoto alilala fofofu badda ya kula.

Watoto walilala fofofu baada ya kula.

ii. Mtavalia kitalii atakapozuru mbuga za wanyama.

Watavalia kitalii watakapozuru mbuga ya wanyama.

9. Tumia kiunganishi kifaacho kuunganisha kila jozi ya sentensi. (al. 2)

i. Jina lake ni Mike. Yeye si Musa - **wala** ii.

Mwizi alishikwa. Mwizi alipigwa sana. - **na**

10. Onyesha kihusishi katika sentensi hizi na utambulishe ni cha aina gani. (al. 4)

i. Saida alifika darasani baada ya mwalimu – **baada ya** ii.

Uwanja wa michezo uko mbali na kwetu. – **mbali na**

11. Eleza maana ya vihisishi. (al. 2)

Ni maneno yanayoonyesha hisia Fulani.

12. Andika kinyume cha maneno yafuatayo. (al. 2)

Umba - **Umbua**

Tia - **toa**

ISIMU JAMII (al. 5)

1. Taja sifa tano za mazungumzo katika kituo cha polisi.

- **Maneno na sauti hutumika**
- **Vitendo na ishara hutumika**
- **Matumizi ya tamathali za lugha**
- **Wahusika huvaa maleba**
- **Nyimbo na ngoma hutumika**

FASIHI SIMULIZI (al. 5)

1. Taja sifa tano za maigizo.

- **Kudadisi**
- **Kuamuru**
- **Ya ukali**

- **Kuchaganya ndimi**
- **Matumizi ya misimu**

